

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA "VALAHIA" DIN TÂRGOVIȘTE
IOSUD - ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI
UMANISTE
DOMENIUL FUNDAMENTAL *ȘTIINȚE UMANISTE*
DOMENIUL: *ISTORIE*

TEZĂ DE DOCTORAT

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT,
Conf. univ. dr. habil. Claudiu-Ion NEAGOE

DOCTORAND,
Petruța BARDAN (CĂTĂLINOIU)

TÂRGOVIȘTE
2024

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA "VALAHIA" DIN TÂRGOVIȘTE
IOSUD - ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI
UMANISTE
DOMENIUL FUNDAMENTAL ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL: *ISTORIE*

**DIN ISTORIA NEAMURILOR BOIEREȘTI
MUNTENE:
RUDENII (SECOLELE XVI-XVII)**

**CONDUCĂTOR DE DOCTORAT,
Conf. univ. dr. habil. Claudiu-Ion NEAGOE**

**DOCTORAND,
Petruța BARDAN (CĂTĂLINOIU)**

**TÂRGOVIȘTE
2024**

Cuvinte cheie: Rudeni, boieri munteni, genealogie, domeniu funciar, patrimoniu material, dregătorie, sate, biserică, viață politică, județ istoric, casă domnească, legături de rudenie, strategii matrimoniale.

Rezumatul tezei de doctorat

Istoria socială și, cu precădere, istoria familiilor de boieri din Țara Românească a reprezentat, de-a lungul timpului, unul din subiectele prioritare de cercetare pentru numeroși medievști. Cu toate acestea, cercetarea în domeniu e departe de a fi epuizat toate aspectele legate de acest subiect. O astfel de problemă, prea puțin abordată de istoriografia în domeniu, o constituie *istoria boierilor Rudeni*. Pe bună dreptate, ne putem întreba cât de actuală mai este astăzi o cercetare având titlul, *Din istoria neamurilor boierești muntene: Rudenii (secolele XVI-XVII)?* Răspunsul îl găsim în faptul că istoria neamului lor se intersectează cu istoria politică a Țării Românești, deoarece acești mari boieri au jucat un rol foarte important în conducerea țării între secolele XVI-XVII. Totodată, Rudenii au jucat și un rol economic și social de prim plan, aceștia sporindu-și patrimoniul funciar prin diferite căi.

Titlul însuși relevă faptul că lucrarea se constituie într-o cercetare monografică asupra uneia dintre cele mai importante familii de boieri din Țara Românească. Continuând argumentația reamintim faptul că, până în acest moment, familia boierilor Rudeni nu s-a bucurat, poate doar cu câteva mici excepții¹, de o atenție deosebită din partea istoricilor. Originară din județul istoric Argeș, această familie de boieri a ajuns, prin intermediul membrilor săi, să ocupe înalte dregătorii ale Țării Românești. La Ruda (astăzi în județul Vâlcea), cea mai de seamă proprietate a marelui logofăt Teodosie Rudeanu, și-a așezat tabăra Mihai Viteazul, în toamna anului 1600, sperând în ajutorul oferit de austrieci. Anterior, la 18 septembrie 1600, în apropiere de Mirăslău, pe Mureș, Mihai Viteazul a fost înfrânt de trupele imperiale sprijinite de sași și nobilimea maghiară. Drept urmare, el avea să piardă Transilvania. La aceasta se adaugă înfrângerea sa de către armatele polono-moldovene², în

¹ Despre Teodosie Rudeanu s-au realizat câteva articole în unele reviste de specialitate (Nicolae Bănică-Ologu, *Teodosie Rudeanu, marele logofăt al lui Mihai Viteazul și Simion Movilă* în „Buridava. Studii și materiale”, 3, 1979, Râmnicu Vâlcea, pp. 42-56; Ștefan Andreescu, *Boierii lui Mihai Viteazul*, în „SMIM”, vol. XII, București, Editura Academiei Române, 1994, pp. 59-62; p. 65), iar despre familia sa de boieri prea puține (Constantin Bălan, *Ruda et les boyards Rudeanu d' Argeș pendant l' époque de Michel le Brave*, în „RRH”, XXXII, 1993, nr. 3-4, pp. 263-265; Constantin Rezachevici, *L'attitude des boyards valaque envers Michel le Brave et Simion Movilă en 1600-1601: nouvelles donnees concernant les boyards Rudeanu*, în „RRH”, 3-4, t. 32, 1993, pp. 253-259). Până în prezent nu s-a încercat elaborarea unei lucrări, care să ne ofere o imagine de ansamblu cu privire la boierii Rudeni.

² Alături de trupele polone conduse de Jan Zamoyski s-au aflat forțele Moldovei conduse de Ieremia Movilă; Miron Costin, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediție de Petre P. Panaitescu, București, ESPLA, 1958, pp. 54-55.

confruntarea de la Bucov, din 20 octombrie 1600. În atare condiții, Ruda a reprezentat legătură între drumurile care mergeau către Râmnic sau Curtea de Argeș. Aici, la Ruda, nu departe de Argeș, Mihai vodă avea să încerce o ultimă rezistență, la 25 noiembrie 1600, însă el a fost din nou învins de oștile moldo-polono-tătare, conduse de Simion Movilă³. În acest context, considerăm că o lucrare despre neamul Rudenilor reprezintă un pas absolut necesar spre cunoașterea aprofundată a istoriei familiei boierilor Rudeni. De fapt, demersul nostru a izvorât din dorința de a evidenția rolul pe care aceștia l-au avut în istoria Țării Românești.

Problematica abordată în teza de doctorat amintită se încadrează perioadei cronologice cuprinse între secolele XVI-XVII. *Limita cronologică inferioară* corespunde anului 1555, momentul în care Ivan din Ruda, primul membru al familiei, era atestat în documentele interne. Ne-am oprit asupra secolului al XVI-lea, deoarece odată cu jumătatea acestui veac există o serie de mențiuni cu privire la boierii Rudeni în sursele istorice. *Limita cronologică superioară* coincide cu începutul unei noi perioade istorice, așa-zisa „epocă fanariotă”. Documentele istorice ne arată că, odată cu primele decenii ale secolului al XVIII-lea, boierii Rudeni au decăzut din rândurile mării boierimi. Ei au continuat să aibă urmași, însă nu au mai reușit să se ridice la nivelul predecesorilor, dovada acestui fapt fiind lipsa lor din dregătoriile importante ale Țării Românești.

Structura lucrării

Din punctul de vedere al structurii, lucrarea a fost împărțită astfel: Introducere, trei capitole, concluzii, bibliografie și un număr important de anexe.

Capitolul I, intitulat *Originea neamului Rudenilor*, este consacrat prezentării începuturilor acestei familii boierești muntene pentru a explica circumstanțele apariției și evoluției ei în plan economic, social și, mai ales, politic. Pentru a putea ajunge la rezultatele propuse, ne-am concentrat demersul pe expuneri ale unor personaje considerate relevante: întemeietorul neamului și urmașii săi. Urmărirea și cercetarea filiației existente între precursorii familiei Rudeanu, precum și între membrii acesteia au fost necesare pentru a stabili originea și înrudirile Rudenilor cu alte neamuri de boieri; au fost analizate, totodată, strategiile matrimoniale. În capitolul respectiv încercăm să explicăm faptul că Rudenii au fost legați de domnie prin înrudiri sau alte relații cum sunt cele politico-economice și sociale

³ *Ibidem*; Andrei Veress, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. VI: *Acte și scrisori (1600-1601)*, București, Cartea Românească, 1933, pp. 274-275. A se vedea în acest sens și Constantin Rezachevici, *Poziția mării boierimi din Țara Românească față de Mihai Viteazul și Simion Movilă (noiembrie 1600-august 1601)*, în „Studii”, tom. 26, nr. 1, 1973, pp. 50-56.

pentru a demonstra locul și rolul deosebit al acestui neam în rândul marii boierimi muntene, în contextul evoluției Țării Românești între secolele XVI-XVII.

Capitolul al II-lea, *Patrimoniul funciar și material al boierilor Rudeni*, analizează pe baza unor surse istorice cât mai diverse, reconstituirea domeniului funciar acestei familii boierești. Problema a fost abordată aici din două perspective: cea a formării patrimoniului funciar și material al boierilor Rudeni și cea a dezintegrării acestuia. Alte aspecte avute în vedere au fost: componența domeniului, caracteristicile și răspândirea teritorială. În ceea ce privește patrimoniul material al boierilor Rudeni, am găsit necesar să evidențiem câteva dintre elementele sale constitutive: case, curți boierești și biserici.

În cel de-al III-lea capitol, având titlul *Implicarea Rudenilor în viața politică în secolele XVI-XVII*, ne-am propus să evidențiem rolul boierilor Rudeni în planul politicii interne a Țării Românești de la mijlocul veacului al XVI-lea și până la începutul secolului al XVIII-lea. În cercetarea noastră, ne-am oprit, cu predilecție, asupra figurilor reprezentative ale neamului Rudenilor. În descrierea peisajului politic al vremii, am urmărit evoluția fiecărui personaj, având ca repere: ascensiunea lor în viața politică a țării, dregătoriile deținute, raporturile cu domnia, surprinderea modului în care acestea au acționat în plan politic, poziționarea domnului în conflictul dintre grupările boierești. După prezentarea carierei lor politice, au fost analizați factorii ce au determinat decăderea neamului Rudenilor, dar și consecințele.

Surse istorice

La baza cercetării noastre au stat numeroase surse istorice documentare, edite și inedite, precum și un număr important de surse narative. Din prima categorie de surse istorice enumerăm, pe scurt, câteva din edițiile documentare mai importante. Acestea au fost întocmite de: Eudoxiu de Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*; Ștefan D. Grecianu, *Genealogiile documentate ale familiilor boierești*; Nicolae Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*; George Potra, *Documente privitoare la istoria orașului București*, Melentina Bâzgan, *Condica Marii Logofeții*, Gheorghe Lazăr, *Documente privitoare la negustorii din Țara Românească*, Mihaela Rafailă - Grina, *Catalogul documentelor lui Gheorghe Duca aflate în colecțiile Muzeului Municipiului București*. Mai departe, au fost exploatate edițiile de documente apărute sub patronajul Academiei Române, respectiv: *Documente privind istoria României*, B Țara Românească, *Documenta Romaniae Historica*, B Țara Românească, sau cataloagele de documente publicate de Secția Arhivelor

Naționale Istorice Centrale *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului, Colecția Achiziții noi. Indice cronologic nr. 25*, volumele I și II. Nu au putut fi omise aici nici edițiile documentare locale, cum sunt cataloagele de documente apărute sub îndrumarea Serviciului Județean al Arhivelor Naționale - Vâlcea, prin eforturile deosebite ale unor istorici locali, precum Corneliu Tamaș și Ion Soare, alături de Carmen Manea - Andreescu și Dumitru Andronie: *Monumente arhivistice vâlcene, Momente documentare vâlcene, Comori arhivistice vâlcene, Izvoare documentare vâlcene*.

Am căutat, totodată, cercetând fondurile și colecțiile Arhivelor Naționale ale României, Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (*Mitropolia Țării Românești, Episcopia Râmnic, Achiziții Noi, Manuscrise*) sau pe cele ale Bibliotecii Academiei Române (colecția *Documente istorice*) să identificăm noi documente care să dea consistență și valoare demersului nostru științific.

De asemenea, din cea de-a doua serie de surse istorice, ce au fost supuse cercetării amintim aici doar câteva din izvoarele istorice narative, precum: *Istoria Țării Românești, 1290-1690. Letopisețul Cantacuzinesc*, Popescu Radu vornicul, *Istoriile domnilor Țării Românești*, Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod*, dar și relatările unor călători străini despre spațiul românesc, cum sunt volumele îngrijite de Maria Holban, neomițând și alte surse istorice de valoare, dintre care menționăm: Ioan Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Țara Ungurească*, Petre P. Panaitescu, *Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul*, Stoica Nicolaescu, *Documente slavo-române*.

Metodologie

Din punct de vedere metodologic, subliniem faptul că în realizarea prezentului demers științific și istoriografic au fost utilizate mai multe metode și tehnici de cercetare dintre care amintim: *metoda genealogică, metoda analitică și metoda prosopografică*. *Metoda genealogică* ne-a fost utilă pentru întocmirea unor spițe genealogice ale reprezentanților neamului Rudenilor, urmărind să ilustrăm evoluția acestei familii de boieri, pornind de la personajul „întemeietor” la urmașii săi principali.

Metoda analitică a constat în identificarea, evaluarea și interpretarea izvoarelor istorice. Cu ajutorul *metodei prosopografice* ne-am propus identificarea în documentele istorice a pasajelor cu descrierea personajului sau grupului de personaje și sublinierea rolului istoric al acestuia sau acestora.

Abordarea interdisciplinară rămâne un nivel de referință pentru reușita unui demers științific și istoriografic. De aceea, pe parcursul cercetării noastre, un rol important a fost acordat unor științe precum informatica și psihologia. Nu au fost omisa nici sfera științelor auxiliare ale istoriei din care fac parte geografia istorică, sociologia, istoria socială.

Concluzii

Prezenta teză de doctorat completează galeria de lucrări dedicate boierilor munteni. Rudenii, una dintre marile familii de boieri din Țara Românească, au marcat perioada cuprinsă între jumătatea secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Locul și rolul boierilor Rudeni în rândul mării boierimi muntene a fost analizat în cadrul evoluției statului medieval Țara Românească din perioada secolelor XVI-XVII.

Un prim element avut în vedere la începutul prezentului demers științific a fost stabilirea originii neamului boierilor Rudeni. Chiar dacă problematica originii boierilor Rudeni, a mai fost menționată în trecut, aceasta a prezentat anumite lipsuri și erori. Dorința de a demonstra originea Rudenilor dintr-o descendentă a familiei domnești a Țării Românești ne-a animat în acest demers, conducându-ne către o analiză mai profundă a documentelor istorice.

Investigațiile istorice întreprinse, precum și studiul documentelor istorice ne-au arătat că prin câteva ramuri importante, Rudenii au străbătut secolul al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Prin membrii lor marcați, ei au stabilit numeroase legături de rudenie cu mari familii de boieri din Țara Românească. Rezultatul a fost integrarea acestora în rândul mării boierimi muntene, dar și sporirea prestigiului lor în societatea vremii.

Un alt element urmărit pe parcursul demersului științific a fost să reconstituim patrimoniul funciar și material al boierilor Rudeni. În urma cercetării întreprinse până la acest moment am constatat că boierii Rudeni au stăpânit numeroase sate, părți de sate, mori, vii, dar și sălașe de țigani și rumâni în județe precum: Argeș, Dâmbovița, Dolj, Olt, Gorj, Ialomița (astăzi Brăila), Ilfov, Muscel (astăzi în județul Argeș), Prahova, Saac (astăzi în județul Prahova), Teleorman, Vâlcea și chiar în județul Buzău. Pe baza documentelor analizate până la acest moment am reușit să stabilim că, în perioada cuprinsă între jumătatea secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVIII-lea, Rudenii au ajuns să dețină un domeniu funciar alcătuit din 84 de sate și moșii, dintre care 28 de sate întregi, iar restul fiind reprezentat de jumătați sau părți de sate. Cele mai multe sate se aflau în județul Olt, după care urmau județele Vâlcea și Argeș. În total Rudenii au deținut proprietăți funciare în 14 județe.

Patrimoniul material al boierilor Rudeni se compune atât construcțiile laice cât și cele ecleziastice. Dispuse în județele din apropierea capitalei, dar și în apropierea domeniului lor, casele Rudenilor au servit fie ca locuințe, locuri de confort sau de supraveghere a proprietăților funciare. În satul Ruda s-au pus bazele familiei de boieri Rudeanu, particula „din”, care însoțea numele satului și prenumele unora dintre acești boieri, arătând locul de unde proveneau și sugerând faptul că acolo ei au avut principala reședință. Alte locuințe se aflau la Curtișoara, județul Olt, unul dintre cele mai importante centre rezidențiale ale acestor boieri, în fostul județ Muscel, la Izvorani și Cătun. Rudenii au ridicat și alte tipuri de construcții, cum sunt morile de apă.

Ctitori ai unor lăcașuri de cult valoroase din punct de vedere arhitectural, cum sunt Biserica ”Sfinții Voievozi” din Ruda și fostul Schit de călugări Flămânda, din fostul județ istoric Argeș, Rudenii s-au asigurat de prestigiul lor social, în epoca în care au trăit, dar și peste veacuri.

Nu în ultimul rând, ne-am propus evidențierea rolului boierilor Rudeni în viața politică a Țării Românești. În urma cercetării noastre am reușit să reconstituim istoria membrilor marcanți ai neamului Rudenilor, amintindu-i aici pe: Ivan din Ruda, marele sluger Tudor Rudeanu, marele logofăt Vlad Rudeanu, marele ban Chircă Rudeanu, Matei Rudeanu mare sluger, marele logofăt Diicu Rudeanu și Chircă Rudeanu vel căpitan de Cerneți.

În ceea ce privește implicarea boierilor amintiți în viața politică a Țării Românești am constatat următoarele:

- Tudor Rudeanu a urmat aceeași linie politică urmată de fratele său, Teodosie mare logofăt. Cei doi s-au numărat printre acei boieri, care au cerut protecția regelui Poloniei, după înlăturarea lui Simion Movilă. Boier fidel Movileștilor, Tudor a ajuns să dețină dregătoria de mare sluger sub domnia lui Gavril Movilă.

- Atât Chirca mare ban cât și Diicu Rudeanu vel logofăt au dovedit credință și atașament deplin față de domnie, primul urmându-l pe Constantin Șerban în pribegie în Ardeal, iar celălalt fiind o slugă credincioasă domnului Constantin Brâncoveanu, fapt dovedit atunci când Diicu a trebuit să-l însoțească pe domn la Poartă, în anul 1703, acesta din urmă fiind chemat în fața sultanului Mustafa al II-lea.

- O analiză atentă a poziției politice urmate de Chirca mare ban și de Matei Rudeanu mare sluger, ne arată că ei s-au plasat de partea facțiunii politice a Bălenilor. Totuși, nu putem spune aceași lucru și despre Diicu Rudeanu. Chiar dacă la început, pe Diicu îl regăsim implicat în conflictul pentru putere – prin sprijinul acordat unor domni în accederea la tronul

Țării Românești – acesta făcând parte din tabăra boierilor Băleni, totuși, după o vreme, el s-a văzut nevoit să treacă de partea taberei adverse, cea a Cantacuzinilor.

În ceea ce privește valoarea aplicativă a temei cercetate, trebuie să precizăm faptul că un număr important de documente istorice inedite (hrisoave, cărți domnești, porunci domnești și zapise) descoperite de noi, analizate și transcrise la finalul acestei teze vor putea fi utile tuturor celor interesați de domeniul cercetării istorice, specialiștilor istorici, și nu numai.

Totodată, spițele genealogice ale principalilor reprezentanți ai neamului Rudenilor sau conținuturile cu privire la înrudirile lor familiale ne-ar putea trimite către realizarea unor studii ample cu privire la înrudirile familiilor de boieri ce au avut legătură cu Rudenii, a unor lucrări de sinteză cu această tematică sau chiar asupra înrudirilor familiale din Evul Mediu. În acest fel, aprofundarea cercetărilor în domeniul istoriei sociale, a familiilor de boieri va putea fi mult mai facilă prin existența unor astfel de preocupări legate de studiul înrudirilor familiale.

Deși nu ne-am propus să facem o apologie a boierilor Rudeni, totuși, considerăm necesară cunoașterea de către publicul larg a istoricului acestei familii. Analiza rolului boierilor Rudeni în plan economic, social și politic, în perioada cuprinsă între secolele XVI-XVII, a permis evaluarea poziției acestora în societatea acelor vremuri. Considerăm că istoriografia românească are cu adevărat nevoie de o monografie dedicată boierilor Rudeni, o lucrare care să evidențieze, printre altele, rolul pe care aceștia l-au avut în istoria Țării Românești.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA "VALAHIA" DIN TÂRGOVIȘTE
IOSUD - ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI
UMANISTE
DOMENIUL FUNDAMENTAL ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL: *ISTORIE*

DOCTORAL THESIS

**PhD SUPERVISOR,
Conf. univ. dr. habil. Claudiu-Ion NEAGOE**

**PhD STUDENT,
Petruța BARDAN (CĂTĂLINOIU)**

**TÂRGOVIȘTE
2024**

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA "VALAHIA" DIN TÂRGOVIȘTE
IOSUD - ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI
UMANISTE
DOMENIUL FUNDAMENTAL ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL: *ISTORIE*

**FROM THE HISTORY OF THE
WALLACHIAN BOYAR FAMILIES:
THE RUDENI BOYARS (THE 16th – 17th
CENTURIES)**

**PhD SUPERVISOR,
Univ. Assoc. skilled dr. Claudiu-Ion NEAGOE**

**PhD student,
Petruța BARDAN (CĂTĂLINOIU)**

**TÂRGOVIȘTE
2024**

Key words: the Rudeanu family, Wallachian boyars, genealogy, land domain, material heritage, governorship, villages, church, political life, historical county, ruler house, kinship ties, matrimonial strategies.

PhD Thesis Summary

The social history and, especially, the history of the boyar families of Wallachia has been, over time, one of the priority subjects of research for many medievalists. However, the research in the field is far from exhausting all aspects related to this topic. Such a problem, too little addressed by historiography in the field, is the history of the Rudeni boyars. With good reason, we can ask how current is today a research with the title ‘From the history of the Wallachian boyar families: The Rudeni boyars (16th-17th centuries)?’ We find the answer in the fact that the history of their family intersects with the political history of Wallachia, because these great boyars played a very important role in the leadership of the country between the 16th and 17th centuries. At the same time, the Rudeni boyars also played a leading economic and social role, increasing their land patrimony through different ways.

The title itself reveals the fact that the study is a monographic research on one of the most important families of boyars in Wallachia. Continuing the argumentation, we recall the fact that, until this moment, the family of the Rudeni boyars did not have, perhaps with a few small exceptions⁴, a special attention from historians. Originally from the historic county of Argeş, this family of boyars got, through its members, to occupy high positions in Romania. At Ruda (today in Vâlcea county), the most important property of the great governor ‘logofăt’ Teodosie Rudeanu, Mihai Viteazul set up his camp in the autumn of 1600, hoping for the help offered by the Austrians. Previously, on September 18th, 1600, near Mirăslău, on Mureş, Mihai Viteazul was defeated by the imperial troops supported by the German and the Hungarian nobility. As a result, he would lose Transylvania. To this it is added his defeat by the Polish-Moldavian armies⁵, in a battle at Bucov, on October 20th, 1600.

⁴ Several articles were written about Teodosie Rudeanu in some specialized magazines (Nicolae Bănică-Ologu, Teodosie Rudeanu, the great governor ‘logofăt’ of Mihai Viteazul and Simion Movilă in ‘Buridava. Studii si materiale’, 3, 1979, Râmnicu Vâlcea, pp. 42-56; Ştefan Andreescu, ‘Boierii lui Mihai Viteazul’, in "SMIM", vol. XII, Romanian Academy Publishing House, 1994, pp. 65), and about his family of boyars too few (Constantin Bălan, Ruda et les boyards Rudeanu pendant l'époque de Michel le Brave, in "RRH", No. 3-4, pp. 263-265; Constantin Rezachevici, L'attitude des boyards envers Michel le Brave et Simion Movilă en 1600-1601: nouvelles donnees concernant les boyards Rudeanu, in "RRH", 3-4, t. 32, 1993, pp. 253-259). Until now, no attempt has been made to develop a study that would give us an overview of the Rudeni boyars.

⁵ Alongside the Polish troops led by Jan Zamoyski were the Moldavian forces led by Ieremia Movilă; Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei, edition by Petre P. Panaitescu, Bucharest, ESPLA, 1958, pp. 54-55.

In such conditions, Ruda represented a meeting point between the roads going to Râmnic or Curtea de Argeș. Here, at Ruda, not far from Argeș, Mihai vodă would try a last resistance, on November 25th, 1600, but he was again defeated by the Moldavian-Polish-Tatar armies, led by Simion Movilă.⁶ In this context, we consider that a study on the Rudeni family represents an absolutely necessary step towards the in-depth knowledge of the history of the Rudeni boyars' family. In fact, our approach stemmed from the desire to highlight the role they had in the history of Wallachia.

The problem addressed in the mentioned doctoral thesis belongs to the chronological period between the 16th and 17th centuries. The lower chronological limit corresponds to 1555, the time when Ivan from Ruda, the first member of the family, was attested in the internal documents. We focused on the 16th century, because from the middle of this century there are a number of mentions of the Rudeni boyars in historical sources. The upper chronological limit coincides with the beginning of a new historical period, the so-called 'Phanariot era'. The historical documents show us that, with the first decades of the 18th century, the Rudeni boyars fell from the ranks of the great nobility. They continued to have descendants, but they were no longer able to rise to the level of their predecessors, the proof of this fact being their absence from the important administrations of Wallachia.

The structure of the study

From the point of view of the structure, the study was divided as follows: Introduction, three chapters, conclusions, bibliography and a significant number of annexes.

Chapter 1, entitled 'The Origin of the Rudeni Boyars', is dedicated to the presentation of the beginnings of this Wallachian boyar family for explaining the circumstances of its emergence and evolution in economic, social and, above all, political field. In order to be able to reach the proposed results, we focused our approach on exposures of some characters considered relevant: the founder of the family and his descendants. Tracing and researching the filiation existing between the precursors of the Rudeanu family, as well as between its members, was necessary to establish the origin and kinship of the Rudeanu family with other boyar families; the matrimonial strategies were also analyzed.

⁶ Ibid; Andrei Veress, Documents concerning the history of Transylvania, Moldavia and Wallachia, vol. VI: Acts and letters (1600-1601), Bucharest, Cartea Românească, 1933, pp. 274-275. In this sense, see also Constantin Rezachevici, 'The position of the great boyars of Wallachia regarding Mihai Viteazul and Simion Movilă' (November 1600-August 1601), in 'Studii', vol. 26, no. 1, 1973, pp. 50-56.

In the respective chapter, we try to explain the fact that the Rudeni boyars were linked to the reign through kinship or other relations such as political-economic and social ones in order to demonstrate the special place and role of this family among the great Wallachian boyars, in the context of the evolution of Wallachia between the 16th and 17th centuries.

Chapter 2, 'The Land and the Material Heritage of the Rudeni Boyars', analyzes on the basis of the most diverse historical sources, the reconstitution of the land domain of this boyar family. The problem was approached here from two perspectives: that of the formation of the land and material heritage of the Rudeni boyars and that of its disintegration. Other aspects considered were: the composition of the estate, the characteristics and the territorial spread. Regarding the material heritage of the Rudeni boyars, we found it necessary to highlight some of its constituent elements: houses, boyar courts and churches.

In the 3rd chapter, entitled 'The Involvement of the Rudeni Boyars in the Political Life in the 16th-17th centuries', we set out to highlight the role of the Rudeni boyars in the plan of the internal politics of Wallachia from the middle of the 16th century until the beginning of the 18th century. In our research, we focused, with predilection, on the representative figures of the Rudeni boyars. In the description of the political landscape of the time, I followed the evolution of each character, having as landmarks: their rise in the political life of the country, the governors held, the relations with the lordship, the following of the way in which they acted politically, the position of the ruler in the conflict between the boyar groups. After the presentation of their political career, the factors that determined the decline of the Rudeni boyars, as well as the consequences, were analyzed.

Historical sources

Our research was based on numerous historical documentary sources, published and unpublished, as well as an important number of narrative sources.

From the first category of historical sources, we briefly list some of the more important documentary editions. These were compiled by: Eudoxiu de Hurmuzachi, *Documents concerning the history of the Romanians*; Ștefan D. Grecianu, *The documented genealogies of the boyar families*; Nicolae Iorga, *Studies and documents regarding the history of the Romanians*; George Potra, *Documents regarding the history of the city of Bucharest*, Melentina Bâzgan, *Condica Marii Logofeții*, Gheorghe Lazăr, *Documents regarding merchants from Wallachia*, Mihaela Rafailă - Grina, *The Catalogue of Gheorghe Duca's documents in the collections of the Bucharest City Museum*. Furthermore, the editions of

documents published under the patronage of the Romanian Academy were exploited, respectively: *Documents regarding the history of Romania*, B Wallachia, *Documenta Romaniae Historica*, B Wallachia, or the document catalogs published by the Central National Historical Archives Section, *the Catalog of documents of the Wallachia from State Archives, New Acquisitions Collection. Chronological index no. 25*, volumes 1 and 2.

The local documentary editions could not be omitted here either, such as the catalogs of documents published under the guidance of the County Service of the National Archives - Vâlcea, through the special efforts of some local historians, such as Corneliu Tamaş and Ion Soare, together with Carmen Manea - Andreescu and Dumitru Andronie: *Archival monuments from Vâlcea*, *Documentary moments from Vâlcea*, *Archival treasures from Vâlcea*, *Documentary sources from Vâlcea*.

At the same time, by researching the funds and collections of the National Archives of Romania, the Central National Historical Archives Service (the Metropolia of Wallachia, the Episcopate of Râmnic, New Acquisitions, Manuscripts) or those of the Romanian Academy Library (the Historical Documents collection), we sought to identify new documents that give consistency and value to our scientific approach.

Also, from the second series of the historical sources, which were subjected to research, we mention here only some of the narrative historical sources, such as: *The History of Wallachia, 1290-1690*, *The Cantacuzino Chronicle*, Popescu Radu vornicul, *the Histories of the rulers of Wallachia*, Radu logofătul Greceanu, *the History of the reign of Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod*, but also the accounts of foreign travellers about the Romanian space, such as the volumes edited by Maria Holban, not omitting other valuable historical sources, among which we mention: Ioan Bogdan, *Documents regarding the relations of Wallachia with Braşov and Hungary*, Petre P. Panaitescu, *Documents regarding the history of Mihai Viteazul*, Stoica Nicolaescu, *Slavic-Romanian documents*.

Methodology

From a methodological point of view, we emphasize the fact that several research methods and techniques were used in the realization of this scientific and historiographical approach, among which we mention: *the genealogical method, the analytical method and the prosopographic method*. *The genealogical method* was useful for us to draw up the genealogical profiles of the representatives of the Rudeni boyars, aiming to illustrate the

evolution of this family of boyars, starting from the "founding" character to his main descendants.

The analytical method consisted in the identification, evaluation and interpretation of the historical sources. With the help of *the prosopographic method*, we aimed to identify in the historical documents the passages describing the character or group of characters and emphasizing the historical role of him or them.

The interdisciplinary approach is and remains a reference level for the success of a scientific and historiographical approach. That is why, during our research, an important role was given to such sciences as computer science and psychology. The sphere of the auxiliary sciences of history, of which historical geography, sociology, and social history are a part, were not omitted either.

Conclusions

This doctoral thesis completes the gallery of studies dedicated to the Wallachian boyars. The Rudeanu family, one of the great boyar families in Wallachia, marked the period between the middle of the 16th century and the beginning of the 18th century. The place and role of the Rudeni boyars among the great Wallachian boyars was analyzed in the context of the evolution of the medieval Wallachian state during the 16th-17th centuries.

A first element considered at the beginning of this scientific endeavour was establishing the origin of the Rudeni boyars' family. Even if the issue of the origin of the Rudeni boyars was mentioned in the past, it presented certain shortcomings and errors. The desire to prove the origin of the Rudeni boyars from a descendant of the ruler family of Wallachia animated us in this endeavour, leading us to a deeper analysis of the historical documents.

The historical investigations undertaken, as well as the study of the historical documents, showed us that through several important branches, the Rudeni boyars crossed the 17th century and the beginning of the 18th century. Through their prominent members, they established numerous kinship ties with great boyar families in Wallachia. The result was their integration among the great Wallachian boyars, but also the increase of their prestige in the society of the time.

Another element pursued by us during the scientific endeavour was to reconstitute the land and the material heritage of the Rudeni boyars. Following the research undertaken up to this point, I found that the Rudeni boyars controlled numerous villages, parts of villages,

mills, vineyards, but also settlements of gypsies and serfs in counties such as: Argeș, Dâmbovița, Dolj, Olt, Gorj, Ialomița (today Brăila), Ilfov, Muscel (today in Argeș County), Prahova, Saac (today in Prahova County), Teleorman, Vâlcea and even in Buzău County. Based on the documents analyzed up to this point, we were able to establish that, in the period between the middle of the 16th century and the beginning of the 18th century, the Rudeni boyars got to own a land domain made up of 84 villages and estates, of which 28 whole villages, and the rest being represented by halves or parts of villages. Most villages were in Olt county, followed by Vâlcea and Argeș counties. In total, the Rudeni boyars owned land properties in 14 counties.

The material heritage of the Rudeni boyars consists of both secular and ecclesiastical buildings. Arranged in the counties near the capital, but also near their domain, the houses of the Rudeanu family served either as homes, places of comfort or for monitoring their land properties. The Rudeanu family was founded in the village of Ruda, the particle "from", which accompanied the name of the village and the first names of some of these boyars, showing where they came from and suggesting that they had their main residence there. Other homes were in Curtișoara, Olt county, one of the most important residential centers of these boyars, in the former Muscel county, in Izvorani and Cătun. The Rudeni boyars also built other types of constructions, such as water mills.

Founders of some architecturally valuable places of worship, such as the 'Sfinții Voevozi' Church in Ruda and the former Flămânda Monk Hermitage, from the former historical county of Argeș, the Rudeni boyars ensured their social prestige in the era in which they lived, but also beyond the ages.

Last but not least, we aimed to highlight the role of the Rudeni boyars in the political life of Wallachia. Following our research, we managed to reconstruct the history of the prominent members of the Rudeanu family, remembering here: Ivan from Ruda, the great governor 'sluger' Tudor Rudeanu, the great governor 'logofăt' Vlad Rudeanu, the great governor 'ban' Chircă Rudeanu, Matei Rudeanu the great governor 'sluger', the great governor 'logofăt' Diicu Rudeanu and Chircă Rudeanu vel captain of Cerneți.

Regarding the involvement of the mentioned boyars in the political life of Wallachia, we found the following:

- Tudor Rudeanu followed the same political line followed by his brother, Teodosie, great governor 'logofăt'. The two were among those boyars who asked for the protection of the king of Poland, after the removal of Simion Movilă. A loyal boyar to the Movilești

dinasty, Tudor ended up holding the post of great governor 'sluger' under the reign of Gavril Movilă.

- Both Chirca, great governor 'ban' and Diicu Rudeanu vel 'logofăt' proved faith and full attachment to the reign, the former following Constantin Șerban on his exile in Transylvania, and the latter being a faithful servant to the lord Constantin Brâncoveanu, a fact proven when Diicu had to accompany the ruler to the Ottoman Gate, in 1703, when the latter was summoned by Sultan Mustafa the Second.

A careful analysis of the political position followed by Chirca, great governor 'ban' and Matei Rudeanu, great governor 'sluger', shows us that they placed themselves on the side of the Băleni boyars political faction. However, we cannot say the same about Diicu Rudeanu. Even if, at the beginning, we find Diicu involved in the conflict for power - through the support given to some lords in acceding to the throne of Wallachia - he was part of the camp of the Băleni boyars, however, after a while, he found himself forced to switch sides the opposing camp, that of the Cantacuzini boyars.

Regarding the applied value of the researched theme, we must specify the fact that an important number of unpublished historical documents (charters, royal books, royal orders and records) discovered by us, analyzed and transcribed at the end of this thesis will be useful to all those interested in the field of historical research, historical specialists, and not only.

At the same time, the genealogical branches of the main representatives of the Rudeanu family or the contents regarding their family relationships could send us to the realization of extensive studies regarding the kinship of the boyar families that were related to the Rudeni boyars, of some synthesis studies with this thematic or even on the family relationships in the Middle Ages. In this way, the deepening of the research in the field of social history, of boyar families, will be much easier through the existence of such concerns related to the study of the family relationships.

Although we did not intend to make an apology for the Rudeni boyars, however, we consider it necessary for the general public to know the history of this family. The analysis of the role of the Rudeni boyars in economic, social and political field, in the period between the 16th and 17th centuries, allowed the evaluation of their position in the society of those times. We believe that Romanian historiography really needs a monograph dedicated to the Rudeni boyars, a study that highlights, among other things, the role they played in the history of Wallachia.